

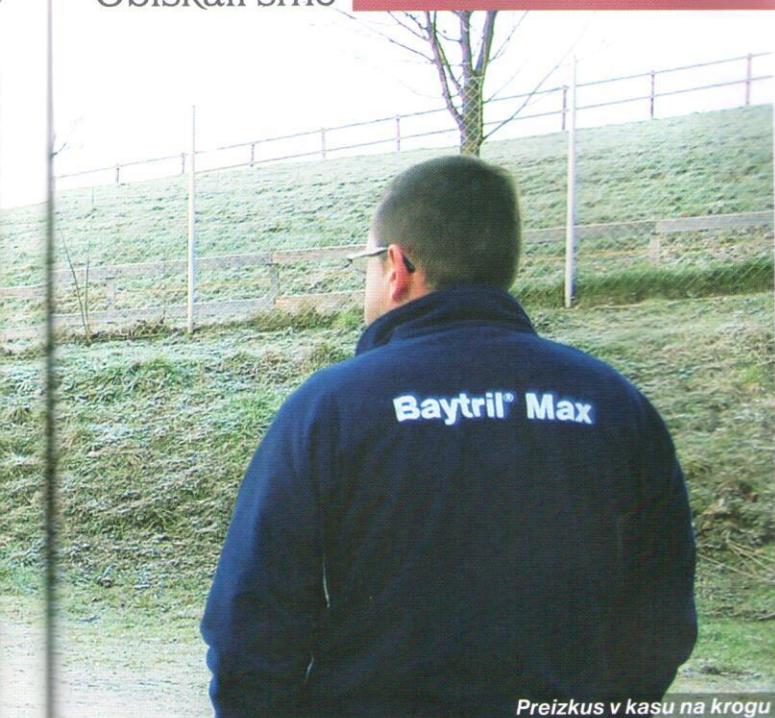
Dan (ali trije) z veterinarjem, 1. del

Naporen urnik v službi zdravja konj

Milana Hrena v svetu zdravljenja konj ni treba posebej predstavljati, saj ga pozna praktično vsakdo, katerega konji imajo občasno težave z zdravjem. Z njim smo preživeli tri delovne dni na terenu, med operacijami in v ambulantni in ugotovili, da njegov urnik nima omejitev v številu ur, energije in motivacije za pomoč konjem pa njemu in njegovim sodelavcem tudi zlepa ne zmanjka.

Milan Hren daje blokado, da ugotovi mesto bolečine in razlog za šepanje. Nogo drži Ana Jovanović.

Preizkus v kasu na krogu

Odvzem PRP iz epruvete

Nič nenavadnega namreč ni, če vstane ob štirih zjutraj, opravi jutranji tek in je ob šestih že na terenu po vsej Sloveniji, kjer pomaga pri najrazličnejših težavah konj. »Največ je ortopedskih težav, šepavosti, poškodb tetiv in sklepov, kolik, na drugem mestu so obolenja dihal, sledijo sanacije poškodb in ran, v spomladanskem času pa delamo veliko tudi na reprodukciji kobil z umetnim osemenjevanjem,« svoje delo in delo kolegov v Veterinarski bolnici Slovenska Bistrica predstavi Milan Hren. Po končani fakulteti v Ljubljani se je odpravil po izkušnje na veterinarske klinike, specializirane za konje, v tujino. Najprej je bil v Volfessingu pri dr. Bremsu v Nemčiji, nato pa je klinike izbral predvsem po referencah pri zdravljenju konj. Najbolj mu je ostala v spominu klinika

Malarenhaest na Švedskem, ki jo je vodil Arne Lindholm. Zakaj? »Zato ker delajo preprosto in učinkovito in ker so tam veterinarji predvsem ljudje,« pove 42-letni strokovnjak, ki pri svojem delu prav tako na visoko mesto postavlja občutek za ljudi in živali. Tako se je v letih nenehnega izobraževanja specializiral predvsem za ortopedijo pri konjih in lastniki iz vse Slovenije cenijo njegovo učinkovitost in pripravljenost priti na drugi konec Slovenije, ko gre za zdravje njihovih konj.

Jutranji teren v Velenju

Prvi dan našega srečanja je potekal v Velenju, kamor se je dr. Hren odpravil skupaj z veterinarsko tehnico Ano Jovanovič, ki mu asistira na

Rentgensko slikanje s prenosno rentgensko napravo

KORAK PRED KONKURENCO

www.prikolice.si

dovzan@siol.net

00386 (0)40 611 400
ZASTOPNIK ZA SLOVENIJO IN HRVAŠKO
DOVŽAN, d. o. o.

ORIGINAL BÖCKMANN PRIKOLICE
ŽE OD 4.090 EUR + DDV

Prikolica ima trdo streho, gumo na podu in nakladalni rampi, amortizerje koles, prednje cevi za omejitev konja nastavljive po višini in še mnogo drugih stvari.

Prikolice razstavljamo na hipodromu Stožice.
VISOKA KAKOVOST – NIZKA CENA

Apliciranje PRP natančno na mesto poškodbe

terenu. Tudi sama je včasih jahala in konje pozna, kar ji olajšuje delo.

»Vsak tretji teden sem na oddelku za konje in od dr. Hrena se veliko naučim. Od poškodb kolena se smem več jahati, zato mi je druženje s konji ob mojem delu v veliko veselje,« je povedala Ana. Pri svojem delu opaža, da so ljudje pripravljeni investirati predvsem v zdravje športnih konj, pri rekreativnih pa se večkrat raje odločijo za evtanazijo. »Škoda, ker bi se velikokrat dalo pomagati, a finance so vedno problem,« je povedala Ana Jovanovič.

Prva pacientka je bila 10-letna kobilica Katarina, katere lastnik je Robi Skaza, uspešen tekmovalec v preskakovanju ovir. Opazil je, da občasno šepa in veterinar je najprej pogledal, kako teče na krogu v kasu, kjer je rahlo šepala na desno sprednjo nogo. Nato je opravil blokade spodnjega dela kopita, da je ugotovil, od kod prihaja šepanje. Ker je po prvi blokadi še vedno šepala, je naredil še blokado kopitnega in nadkopitnega sklepa. Nato je s prenosnim rentgenskim aparatom naredil rentgenski posnetek obeh sprednjih kopit, lastnik pa je povedal, je kobilica kot 4-letnico pripeljal iz tujine in da je že takrat imela malo bolj strmo kopito desne sprednje noge. »Za konje je značilno, da lahko dolgo kompenzirajo bolečino, a enkrat se jim začne poznati na zdravju,« je povedal Milan Hren ob ogledu rentgenskih posnetkov, ki so pokazali veliko razliko med desnim in levim kopitom, saj so bile v desnem spremembe, ki bi lahko privedle do rotacije kopitne kosti. Veterinar je opazil tudi, da ima Katarina stisnjeno kopito (t. i. club foot), kar rešujejo z

ortopedskim kovanjem. Svetoval je torej ortopedsko kovanje in ponovni pregled čez nekaj tednov. Če ortopedsko kovanje ne bi obrodilo sadov, bodo poskusili terapijo s tildrenom (zdravilo za zdravljenje zakopitnice).

Še trije v naslednji uri

Nato je Milan Hren pregledal še 4-letnega žrebca Camara iz Hrvaške, ki je prav tako občasno šepal na sprednjo nogo. Med preizkusom je hodil normalno, zato je predvideval, da je imel mladi žrebec zaradi intenzivnega delovanja hormonov začasni laminitis, ki je kmalu izginil. Predpisal mu je terapijo z zdravilom lamigrad.

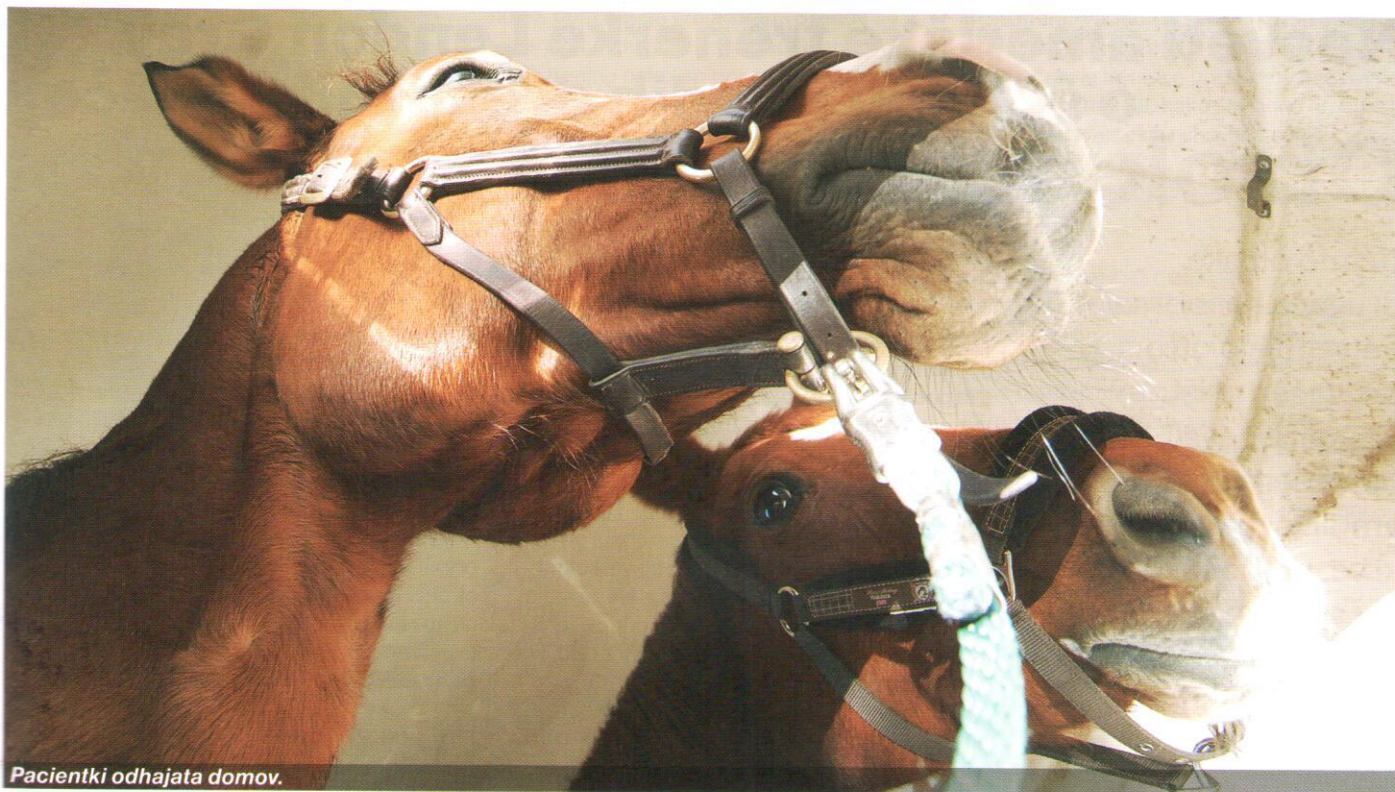
Naslednja pacientka je bila kobilica Libertina, pri kateri je opravil samo kontrolo, saj si je pred meseci med prevozom tako poškodovala zadnji skočni sklep, da ji ga je dobesedno olupilo. Zdravljenje je bilo zelo drago in dolgotrajno. Rano so najprej kirurško oskrbeli, nato zdravili kobilico z antibiotikom in kazalo je dobro. Vendar nekaj dni po prihodu domov kobilica spet ni stopila na nogo, saj je prišlo do komplikacij – vnetja pokostnice, zaradi katerega je bila potrebna ponovna operacija. Čeprav bi jo nekateri že odpisali, je imela kobilica neverjetno voljo do življenja in borila se je vsak dan sproti, zato je z veseljem ugotovil, da ima 150 kilogramov več kot pred operacijo.

Kako Milan Hren vsakodnevno spremlja reakcije konj ob bolečini, ki so lahko tudi nevarne, nas je zanimalo. »Nekatere konje spremljam dolgo časa in se kar malo navežem na njih, drugi se mi smilijo, ko jih vidim zelo prestrašene. Pri svojem delu se ne smem bati konj, hkrati pa moram biti tudi odločen, ko je to potrebno,« je povedal, in dodal zgodbo o žrebičku, ki si je zlomil čeljust, pa so mu jo sestavili nazaj s pomočjo ploščic in vijakov. Žrebiček, ki sprva ni bil varen ljudi, je mirno prenašal procese ob zdravljenju, saj so ga sprva hranili po brizgi, ker ni mogel gristi, mu nabirali mehko travo in mu seno rezali na drobne koščke, da ga je lahko pogoltnil. »Proces od nemočnega konja, ki ga rešimo smrti, do živahnega navihanca, ko je ozdravljen, je vedno lepo opazovati. To ti da dober občutek!«

Okrog devete ure zjutraj smo bili že v naslednjem hlevu v Grušovljah, vmes pa je doktor veterine opravil še nekaj klicev, saj so ga lastniki prosili za nasvete ob virusi konja ter ob nenadnem šepanju, pri katerem se je dogovoril za obisk. Kobilica Drogeda je imela počeno notranjo zapiščalnico – metakarpalno kost, ki velikokrat počni, če se konj med tekom udari z drugo nogo. Doktor Hren ji je dal pomirjevalo in začel zdravljenje s pnevmatsko generiranimi valovi, ki pospešijo mineralizacijo kosti na mestu, kjer je bila počena, saj občutno povečajo prekrvavitev na tem mestu. Pri Drogedi so bile potrebne tri take terapije v razmaku 10 dni, po tem času pa bo lahko začela z normalnim delom. Veterinar je predpisal mirovanje tri dni po terapiji in poročanje, če bi prišlo do zapletov.

Marko Tarkuš postopek spremlja z ultrazvokom, da lahko natančno določijo mesto apliciranja.

Pacientki odhajata domov.

Opoldne že na kliniki

Malo pred poldnevom smo bili že na kliniki v Slovenski Bistrici, kjer so čakali novi konjski pacienti, predvsem na zdravljenje s PRP – plazmo, obogateno s trombociti. Krvne ploščice – trombociti imajo sposobnost izločanja ravnih faktorjev in tako v tkivu okoli sebe spodbujajo rast potrebnih celic. PRP pridobivajo iz krvi konja in ga vbrizgajo točno na mesto poškodbe, najboljše rezultate pa imajo pri zdravljenju poškodb tetiv, vezi in mišic.

Rayon de Sol je 9-letna kobila, katere lastniki je Sandi Kovačević, pripeljala pa jo je Živa Šefman, lastnica hleva, v katerem je kobila nastanjena. Rayon je šepala na sprednjo levo in zadnjo desno nogo in dr. Hren je ugotovil, da bi ji pomagalo zdravljenje s PRP. Najprej so dodobra razkužili in pobrili nogo na mestu aplikacije in na vratu, od koder so vzeli kri za pridobitev plazme. Za aplikacijo na dveh mestih je bilo potrebno odvzeti približno en deciliter krvi. »Konj ima približno 40 litrov krvi in izgubi je lahko do 10 litrov, ne da bi prišlo do šoka. Pri tej kobili smo po rentgenskem slikanju ugotovili, da ni vidnih sprememb ali okruškov na sklepih, zato smo se odločili za regenerativno zdravljenje z ravnimi faktorji, ki pospešijo rast tkiva v okolju, kamor jih apliciramo. Tako tam nastane zdravo tkivo, enako kot pred poškodbo, in ne brazgotina, ki je spremenjeno tkivo,« je povedal Milan Hren. Ko je bila po dvajsetih minutah plazma pripravljena na injiciranje, je dr. Hrenu asistiral dr. Marko Tarkuš, prav tako veterinar za zdravljenje konj v veterinarski bolnici Slovenska Bistrica, in opravil ultrazvočno preiskavo, da je lahko natančno določil mesto poškodbe. Primerjalno je opravil tudi ultrazvočno preiskavo na desni nogi, nato pa je sledila aplikacija plazme natančno na mesto spremembe. Dr. Hren je vzel epruvete in iz njih v brizgo napolnil samo srednji del, kjer je koncentracija trombocitov. Iz približno 20 ml krvi je dobil 4 ml plazme.

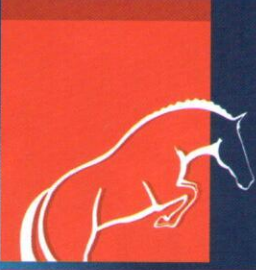
Rayon de Sol je morala naslednje tri dni počivati, nato začeti s sprehodi in postopoma z lahkim delom. Po šestih tednih jo je veterinar naročil na kontrolo. »V 95-odstotkih je zdravljenje uspešno, če ni, je treba postopek ponoviti. Zdravljenja s PRP opravljam že nekaj let, v povprečju eno aplikacijo na dan,« je povedal.

Na kliniki smo spoznali tudi Melisso, starejšo kobilo, ki je slepa na eno oko in je dobila v sklep novo zdravilo (teflon), a je pri njej prišlo do reakcije (to se zgodi pri 20 odstotkih konj), zato so ji morali prejšnji večer izpirati sklep, kar pa ne izniči učinka zdravila.

Nato je veterinar opravil še brušenje zob pri 4-letni kobili San, ki jo je lastnik Boris Marvin prvič pripeljal na tak poseg. Kobila tekmuje v preskakovanju ovir in je lahko s treningi nadaljevala že naslednji dan. Med posegom je bila v lokalni anesteziji, nekaj ur po njem pa ni smela jesti, saj je bil požiralnik še omrtničen in bi lahko prišlo do zadušitve.

Tako je bil njegov delovni dan zaključen okrog 15.30 ure, čeprav ni nič nenavadnega, če dela tudi po 15 ali več ur, kar smo lahko izkusili čez nekaj dni, ko so njega in strokovnjaka iz tujine čakale zahtevne operacije, pri katerih smo prisostvovali. Več o tem pa v naslednji številki.

Besedilo in foto: Manca Mirnik

HORSE TRANS CARGO

Profesionalni transport konj po celi Evropi.
Tedenski kamionski prevozi v Avstrijo, Nemčijo,
Nizozemsko, Belgijo in Veliko Britanijo.

inf. v ang. jeziku: + 036 203777590 inf. v nem. jeziku: + 036 205766020

www.horsetrans.hu